

ინგლისური ენის ზგერითი სისტემის ქართულ ენაზე ტრანსკრიფცია-ტრანსლიტერაციის სახელმძღვანელო წესები

(მიღებულია სახელმწიფო ენის ექსპერტთა კომისიის 2018 წლის 20 ივლისის სხდომაზე)

ინგლისური	ქართული შესატყვისი	პოზიცია	გამონაკლისები
a	ა	ხშირად საკუთარ სახელებში: Franklin - ფრანკლინ-ი, Adams- ადამს-ი. დახურულ მარცვალში, თუ მას მოსდევს r: Cardiff - კარდიფ-ი, Carl - კარლ-ი.	ეს წესები არ მოქმედებს იმ საკუთარ სახელებზე, რომლებიც უშუალოდ ინგლისური ენიდან არ შემოსულა ქართულში. მაგალითად: Greenland - გრენლანდია, Scotland - შოტლანდია და სხვა. გერმანული წარმოშობის გვარებიდან ინგლისურ ვარიანტში გადადის man-ის გერმანული წაკითხვა -მან, რაც აისახება ქართულად ტრანსლიტერირებულ ფორმებში: Hoffman - ჰოფმან-ი, Lehman - ლემან-ი, Neuman - ნიუმან-ი და სხვა მსგავსი გვარები.
	ე	დახურულ მარცვალში, როდესაც თანხმოვნები მოსდევს: Jackson - ჯექსონ-ი. თუ მომდევნო მარცვალი შეიცავს /I, ə/-ს: acid - ესიდ-ი; Mary - მერი. -ham, -land, -man დაბოლოებიანი სიტყვები გადმოიცემა -ემ-, -ლენდ-, მენ-ით.	
	ეი	Davis - დეივის-ი, Graves- გრეივზ-ი; თუ სიტყვა ბოლოვდება -e-ზე: Dave- დეივ-ი, Lane- ლეინ-ი; თუ მომდევნო მარცვალი შეიცავს er-ს: Baker- ბეიკერ-ი, Laker - ლეიკერ-ი.	
	ი	-age-ზე დაბოლოებული სახელები: Village - ვილიჯ-ი.	
	ო	w-ს შემდეგ: Wash - უოშ-ი; Warren - უორენ-ი; -l (+თანხმოვანი)-ის წინ: Galsworthy - გოლზუორთი; Baldwin - ბოლდუინ-ი, Wall street - უოლ-სტრიტ-ი.	
aa	ე	Isaac - აიზეკ-ი.	მაგრამ ტრადიციით: Washington - ვაშინგტონ-ი.
ae	ი	Aegis - იჯის-ი.	მაგრამ Pall Mall - პალმალ-ი.
	ე	Caedmon - კედმონ-ი.	
	ეი	Reggae - რეგეი.	
	ა	Caerleon - კარლეონ-ი.	

ინგლისური	ქართული შესატყვისი	პოზიცია	გამონაკლისები
ai	ეი	Daisy - დეიზი, Paine - პეინ-ი.	მაგრამ -ain ძირითადად გად- მოიცემა -ინად: Mountain Dew - მაუნტინ-დიუ.
	ე	New Britain - ნიუ-ბრიტენ-ი. -r-ს წინ: Cairns - კერნზი, Fairfax - ფერფაქს-ი, Blair - ბლერ-ი; მაგრამ: airBaltic - ეარბალტიკ-ი, Wizz Air - ვიზეარ-ი.	
	ი	Mountain Dew - მაუნტინ-დიუ.	
ay	ეი	Clay - კლეი, Rayfield - რეიფილდ-ი.	
	ი	-Quay დაბოლოებიან გეოგრაფიულ სახელებში: Torquay - ტორკი, Newquay - ნიუკი.	
au	ო	Austin - ოსტინ-ი.	
	ა	Aunt Jane Canyon - ანტ-ჯეინ-ის კან- იონი, Aunt Lucy Hill - ანტ-ლიუსი-ჰილ-ი.	
aw	ო	Lawrence - ლორენს-ი, Irwin Shaw - ირვინ შო.	გამონაკლისი: პარალელურად Bernard Shaw - ბერნარდ შოუ (ტრადიციით) // ბერნარდ შო.
b	ბ	Boston - ბოსტონ-ი.	
	არ გად- მოიცემა	ძირითადად სიტყვის ბოლოს m-ს შემდეგ: Lamb - ლემ-ი.	
c	ს	e, i, y- ს წინ: iceberg - აისბერგ-ი, city - სიტი, icy - აისი.	მაგრამ soccer - სოკერ-ი.
	კ	Cornwall - კორნუოლ-ი.	
ch	ჩ	Churchill - ჩერჩილ-ი, Chichester- ჩიჩესტერ-ი.	გამონაკლისია: Greenwich - გრინვიჩ-ი.
	კ	ბერძნულ და გერმანულ ნასესხობებ- ში: Christopher - კრისტოფერ-ი.	
	ჯ	-wich დაბოლოებიან გეოგრაფიულ სახელებში: Woolwich - ვულიჯ-ი, Norwich- ნორიჯ-ი.	
	ხ	შოტლანდიური წარმოშობის სახელებში: Loch Lomond ლოხ-ლომონდ-ი.	
	შ	ფრანგულ ნასესხობებში: Chef - შეფ-ი.	
ck	კ	Jack - ჯეკ-ი.	
d	დ	Darwin - დარვინ-ი.	მაგრამ: Sandwich - სენდვიჩ-ი.
	არ გად- მოიცემა	Wednesday - უენზდეი.	
dg	ჯ	e, i, y-ს წინ: Bridgetown - ბრიჯტაუნ-ი.	

ინგლისური	ქართული შესატყვისი	პოზიცია	გამონაკლისები
e	ე	თანხმოვნების წინ: Manchester - მან-ჩესტერ-ი; თუ სიტყვის ბოლო დახურული მარცვლის ხმოვანია: Watershed - უოტერშედ-ი; მრავალმარცვლიან სიტყვაში თუ პირველი მარცვალი შეიცავს: Elephant and Castle - ელეფანტ-ი და კასლ-ი (უბანი ლონდონში); r-ს წინ: Baker - ბეიკერ-ი.	მაგრამ ლათინური წარმოშობის საკუთარ სახელებთან ე: Cordelia - კორდელია.
	ი	ჩვეულებრივ ღია მარცვალში: Eden-იდენ-ი, Exeter - ექსიტერ-ი.	
	არ გადმოიცემა	ჩვეულებრივ სიტყვის ბოლოში: Shakespeare - შექსპირ-ი, Cape town - კეიპტაუნ-ი; ზოგჯერ -s-ის წინ: Charles - ჩარლზ-ი.	
ea	ი	Seaborg - სიბორგ-ი, Deanston - დინსტონ-ი.	
	ეი	breakdance - ბრეიკდანს-ი.	
	ე	Breasted - ბრესტედ-ი. Maidenhead - მეიდენჰედ-ი. -r-ს + თანხმოვნის წინ: Pearl Harbor - პერლ-ჰარბორ-ი.	
	ია	Good year - გუდიარ-ი.	
ee	ი	Green - გრინ-ი, Lee - ლი.	
ei	ი	O'Neill - ო'ნილ-ი, Keith - კით-ი.	
	ეი	Leiston - ლეისტონ-ი.	
	აი	გერმანული და გელური წარმოშობის გვარებში: Steinbeck - სტაინბეკ-ი, Reilly - რაილი.	
eu	იუ	Euston - იუსტონ-ი.	
ew	იუ	Matthew - მეთიუ, Andrew - ენდრიუ.	
	უ	Lewis - ლუის-ი, Shrewsbury - შრუზბერი.	

ინგლისური	ქართული შესატყვისი	პოზიცია	გამონაკლისები
ey	ი	Berkeley - ბერკლი.	მაგრამ ტრადიციით: Sydney - სიდნეი, Disney - დისნეი.
f	ფ	Florida - ფლორიდა.	
	ჰ	იშვიათ შემთხვევებში: off - ოფ, სლავური დაბოლოების გვარებში: Nemiroff - ნემიროფ-ი.	
g	გ	უმეტესად: Glasgow - გლასგო, Greenville - გრინვილ-ი.	მაგრამ: Gilbert - გილბერტ-ი, Gibraltar - გიბრალტარ-ი.
	ჯ	ძირითადად e, i, y-ს წინ: Georgia - ჯორჯია (შტატი აშშ-ში).	
	არ გად- მოიცემა	n-ის წინ: Reigns - რეინზ-ი.	
gh	გ	ძირითადად სიტყვის თავში: ghost - გოსტ-ი.	მაგრამ Edinburgh - ედინბურგ-ი.
	ფ	ძირითადად სიტყვის ბოლოს: Brough - ბრაფ-ი.	
	გჰ	მორფემათა მიჯნაზე (კომპოზიტებში): Springhill - სპრინგჰილ-ი.	მაგრამ Birmingham - ბირმინგემ-ი.
	ჰ	McConaughey - მაკ-კონაუჰი.	
	არ გად- მოიცემა	სხვა შემთხვევებში: Wright - რაიტ-ი, Middlesbrough - მიდლზბრო, Peterborough - პიტერბორო.	
h	ჰ	Hamilton - ჰამილტონ-ი, Henry - ჰენრი.	
	არ გად- მოიცემა	l, r თანხმოვნების შემდეგ: Rhode Island - როუდ-აილენდ-ი, Rhodes - როუდზ-ი, Lhanbryde - ლანბრაიდ-ი. -ham დაბოლოებიან ტოპონიმებში: Birmingham - ბირმინგემ-ი, Fulham - ფულემ-ი. ზოგჯერ სხვა შემთხვევებში: Honesty - ონესტი.	

ინგლისური	ქართული შესატყვისი	პოზიცია	გამონაკლისები
i	ი	ჩვეულებრივ დახურულ მარცვალში: Richmond - რიჩმონდ-ი, Tim - ტიმ-ი.	
	აი	ჩვეულებრივ ღია მარცვალში: time - ტაიმ-ი, White - უაიტ-ი.	
	ე	r-ს წინ: Firth - ფერთ-ი.	
ie	ი	ძირითადად Sheffield - შეფილდ-ი, Spielberg - სპილბერგ-ი.	მაგრამ Pierce - პირს-ი.
	იე	ზოგჯერ r-ს წინ: Colliers - კოლიერზ-ი	
j	ჯ	Joyce - ჯოის-ი.	
k	კ	Kevin - კევინ-ი, Kansas - კანზას-ი.	მაგრამ Katherine - ქეთრინ-ი, Notebook - ნოუტბუქ-ი // ნოუტბუქ-ი.
	არ გად- მოიცემა	ძირითადად n-ს წინ: Knightdale - ნაიტდეილ-ი	
l	ლ	London - ლონდონ-ი, Norfolk - ნორფოლკ-ი, Walker - უოლკერ-ი.	
ng	ნგ	Reading - რედინგ-ი, Nottingham - ნოტინგემ-ი.	
o	ო	Toronto - ტორონტო, Rochester - როჩესტერ-ი.	მაგრამ London - ლონდონ-ი.
	ოუ	ძირითადად ღია მარცვალში: Cope - კოუპ-ი.	
	ა	ძირითადად დახურულ მარცვალში n-ს წინ: Monkey - მანქი (კუნძული)	
	უ	Wolverhampton - ვულვერჰემპტონ-ი, Worcester - ვუსტერ-ი.	
oa	ოუ	Oaks - ოუქს-ი, Oakland - ოუკლენდ-ი.	
	ო	r-ს წინ: Boardhills - ბორდჰილზ-ი.	
oe	ო	ძირითადად Monroe - მონრო.	მაგრამ Sillitoe - სილიტოუ, Phoenix - ფენიქს-ი.
oo	უ	Goodman - გუდმენ-ი.	
	ო	r-ს წინ: Doors - დორზ-ი (მუსიკალური ჯგუფი).	
	ა	Floodwood - ფლადვუდ-ი (გეოგრ.).	

ინგლისური	ქართული შესატყვისი	პოზიცია	გამონაკლისები
ou	ა	Douglas - დაგლას-ი.	
	უ	Coupar Angus კუპარ-ანგუს-ი, Plymouth - პლიმუთ-ი.	
	ო	Bournemouth - ბორნმუთ-ი.	
	აუ	Grout - გრაუტ-ი, Slough - სლაუ.	
ow	აუ	Tower - ტაუერ-ი, Brownville - ბრაუნვილ-ი, Bower - ბაუერ-ი.	
	ოუ	Lowell - ლოუელ-ი; ასევე ჩვეულებრივ სიტყვის ბოლოს: Maslow - მასლოუ.	მაგრამ Glasgow - გლაზგო.
p	პ	Parker - პარკერ-ი, Peter - პიტერ-ი.	
ph	ფ	Philip - ფილიპ-ი, Philadelphia - ფილადელფია.	
	პ	მაგრამ, გამონაკლისის სახით, თუ ინგლისურში იკითხება p-დ და არა f-დ: Clapham - კლეპემ-ი.	
qu	კვ	თუ მოსდევს a ან o: Quacker - კვაკერ-ი, Quora - კვორა.	
	ქვ	თუ მოსდევს e ან i: Queen - ქვინ-ი, Quincy - ქვინსი.	
	კ	-Quay დაბოლოებიან გეოგრაფიულ სახელებში: Torquay – ტორკი, Newquay - ნიუკი.	
r	რ	Peter - პიტერ-ი, Baker - ბეიკერ-ი.	მაგრამ Worcester - ვუსტერ-ი (იხ. ო).
s	ს	ჩვეულებრივ სიტყვის თავში: Simon - საიმონ-ი, Spielberg - სპილბერგ-ი.	
	ზ	ჩვეულებრივ მჟღერ თანხმოვნებთან ან ხმოვნებთან მეზობლობაში: Charles - ჩარლზ-ი, Brisbane - ბრიზბენ-ი, James - ჯეიმზ-ი.	
	შ	Sugar Grove - შუგარ-გროუვ-ი.	
	ჟ	Treasure Hill - ტრეჟერ-ჰილ-ი	
	არ გად- მოიცემა	Long Island - ლონგ-აილენდ-ი.	

ინგლისური	ქართული შესატყვისი	პოზიცია	გამონაკლისები
sh	შ	Sheffield - შეფილდ-ი.	მაგრამ მორფემათა მიჯნაზე (კომპოზიტებში) სჰ: Mineshope - მაინსჰოუპ-ი, Egloshayle - ეგლოსჰეილ-ი, Portishead - პორტისჰედ-ი.
t	ტ	Hamlet - ჰამლეტ-ი, Toronto - ტორონტო.	მაგრამ Notebook - ნოუტ-ბუქ-ი // ნოუტბუქ-ი, Teenager - თინეიჯერ-ი // ტინეიჯერ-ი.
	უ	ძირითადად -ia და -ion-ის წინ: Portia - პორშია, National - ნეშენალ-ი (გეოგრაფიული სახელი, მუსიკალური ჯგუფი).	
	არ გად- მოიცემა	-stle-ში: Whistler - უისლერ-ი, Newcastle - ნიუკასლ-ი; -ch-ის წინ: Fletcher - ფლექერ-ი.	მაგრამ ტრადიციით Thatcher – ტეტჩერ-ი.
th (ყრუ)	თ	თუ th ინგლისურში იკითხება როგორც /θ/, Arthur - ართურ-ი, Jonathan - ჯონათან-ი.	მაგრამ Thatcher - ტეტჩერ-ი, Macbeth - მაკბეტი (ტრადიციით).
	ტ	თუ th ინგლისურში იკითხება როგორც /t/: Thames - ტემზა, Thomas - ტომას-ი; ასევე თუ th არის მორფემათა მიჯნაზე (კომპოზიტებში): Courthouse - კორტჰაუს-ი.	
th (მჟღერი)	ზ	Rutherford - რეზერფორდ-ი, Sutherland - საზერლენდ-ი.	
	დ	Rotherhithe - როდერჰაიდ-ი.	
tz	ც	Fitzgerald - ფიცჯერალდ-ი.	
u	უ	Bush - ბუშ-ი, Julian - ჯულიან-ი, Ruth - რუთ-ი.	
	იუ	Utah - იუტა. r+ხმოვნის წინ: Curiosity - კიურიოსიტი.	
	ე	r+თანხმოვნის წინ: Churchill - ჩერჩილ-ი, Burbank - ბერბანკ-ი.	
	ა	ძირითადად დახურულ მარცვალში და ორი და მეტი თანხმოვნის წინ: Butler - ბატლერ-ი, Russell - რასელ-ი, Rugby - რაგბი.	
	ი	Business - ბიზნეს-ი.	
	არ გად- მოიცემა	ზოგჯერ g და q-ს შემდეგ : Guardian - გარდიან-ი, Guernsey - გერნზი, Albuquerque - ალბუკერკე // ალბუკერკი. ასევე: Building - ბილდინგ-ი.	

ინგლისური	ქართული შესატყვისი	პოზიცია	გამონაკლისები
v	ვ	Nashville - ნეშვილ-ი, Vancouver - ვანკუვერ-ი.	
w	უ	ძირითადად ხმოვნების a, e, i წინ სიტყვის თავში: Wardrop - უორდროპ-ი, Wimbledon - უიმბლდონ-ი.	მაგრამ ტრადიციით: Washington - ვაშინგტონ-ი.
	ჰ	თუ w-ს მოჰყვება o ან oo (რომლებიც ქართულში გადმოიცემა o-თი ან უ-თი) ან ქართულ შესატყვისში მოსდევს რამდენიმე ხმოვანი: Wolverhampton - ვულვერჰემპტონ-ი, Woody - ვუდი, Broadway - ბროდვეი, Wayne - ვეინ-ი. სიტყვის შუაში: Delaware - დელავერ-ი; Irwin - ირვინ-ი, Darwin - დარვინ-ი.	
	არ გადმოიცემა	ძირითადად r-ს წინ: Wright - რაიტ-ი ho-ს წინ: Who - ჰუ; -wich დაბოლოებიან გეოგრაფიულ სახელებში: Woolwich - ვულიჯ-ი.	გამონაკლისია: Greenwich - გრინვიჩ-ი, sandwich - სენდვიჩ-ი
wh	უ	Whitman - უიტმენ-ი.	მაგრამ Whisky - ვისკი.
x	ქს	Oxford - ოქსფორდ-ი.	
	ქშ	Luxury - ლაქშერი.	
y	აი	Byron - ბაირონ-ი, Tyson - ტაისონ-ი.	მაგრამ ერთმარცვლიანებში თანხმოვნის შემდეგ: Sky- სკაი.
	ი	ჩვეულებრივ თუ გვხვდება სიტყვის თავსა და ბოლოში: York - იორკ-ი, City - სიტი, Nancy - ნენსი.	
	ე	r-ს წინ: Byrd - ბერდ-ი, Byrne - ბერნ-ი.	
z	ზ	ჩვეულებრივ: Elizabeth - ელიზაბეთ-ი, Buzz - ბაზ-ი.	

1. უცხოური საზოგადო და საკუთარი სახელების გაორმაგებული (გემინირებული) თანხმოვნები ქართულში ერთი თანხმოვნით გადმოიცემა. მაგალითად: Hoffmann -ჰოფმანი, Massachusetts - მასაჩუსეტს-ი.

2. ინგლისურიდან (და საერთოდ, უცხო ენებიდან) ქართულში გადმოდის: x (cs, ks) - ქს, ps - ფს, ct(kt) - ქტ. ასევე, უცხო წარმოშობის სიტყვებში უნდა იყოს: ქშ, ქჩ, ფშ, ფჩ, ფც. მაგალითად: Yorkshire - იორქშირი, New Hampshire - ნიუ-ჰემფშირ-ი.